
Wizerunek Polski i Polaków w rosyjskiej przestrzeni informacyjnej

Образ Польши и поляков в российском информационном
пространстве

Marta Kowalska
Michał Marek

Centrum Analiz Propagandy i Dezinformacji
Center for Propaganda and Disinformation Analysis

Centrum Analiz Propagandy i Dezinformacji
Center for Propaganda and Disinformation Analysis

Rzeczpospolita Polska
Ministerstwo
Spraw Zagranicznych

Publikacja jest częścią projektu „Analiza i przeciwdziałanie negatywnym i fałszywym narracjom na temat Polski i Polaków w rosyjskiej przestrzeni informacyjnej”. Zadanie publiczne współfinansowane przez Ministerstwo Spraw Zagranicznych RP w konkursie „Dyplomacja publiczna 2019”. Publikacja wyraża jedynie poglądy autorów i nie może być utożsamiana z oficjalnym stanowiskiem Ministerstwa Spraw Zagranicznych RP.

Публикация является частью проекта «Анализ и противодействие негативным и ложным нарративам о Польше и поляках в российском информационном пространстве». Общественный проект, софинансируемый Министерством иностранных дел Республики Польша в рамках конкурса «Публичная дипломатия 2019». Публикация выражает только взгляды авторов и не может быть приравнена к официальной позиции Министерства иностранных дел Республики Польша.

SPIS TREŚCI

WSTĘP	5
POLSKA I POLACY W ROSYJSKIEJ PRZESTRZENI INFORMACYJNEJ.....	6
NARRACJE O POLSCE I POLAKACH.....	9
WNIOSKI I REKOMENDACJE	19

СОДЕРЖАНИЕ

ВВЕДЕНИЕ	21
ПОЛЬША В РОССИЙСКОМ ИНФОРМАЦИОННОМ ПРОСТРАНСТВЕ.....	21
ВЫВОДЫ И РЕКОМЕНДАЦИИ.....	37

WSTĘP

Niniejszy raport przedstawia wyniki monitoringu rosyjskich portali informacyjnych przeprowadzony w okresie od 01.01.2019 r. do 30.09.2019 r. Badanie dotyczyło treści odnoszących się do Polski i Polaków w kontekście II wojny światowej, Sojuszu Północnoatlantyckiego, Unii Europejskiej oraz Organizacji Narodów Zjednoczonych, które zostały opublikowane na łamach portalu agencji informacyjnej „Ria Novosti”, portalach o zasięgu federalnym „rg.ru”, „iz.ru”, „russian.rt.com” oraz portalu regionalnym obwodu kaliningradzkiego „klops.ru”. W efekcie wprowadzenia do wyszukiwarek obecnych na wspomnianych portalach hasła „Polska” (ros. „Польша”) oraz haseł „Polska” łączonych z hasłami odnoszącymi się do tematyki monitoringu („II wojna światowa”, „NATO”, „UE”, „ONZ”, ros. „Вторая мировая война”, „НАТО”, „ЕС”, „ООН”) otrzymano rezultaty, które zostały poddane analizie ilościowej i jakościowej. Badanie zostało przeprowadzone w okresie od 02.09.2019 r. do 06.12.2019 r.

Wyniki monitoringu dla hasła „Polska” w wybranych rosyjskich portalach internetowych w okresie 01.01-30.09.2019 r. prezentują się następująco:

- ria.ru: łącznie 2127 artykułów odnoszących się do hasła „Polska”, w tym 329 artykułów odnoszących się do hasła „Polska” w kontekście II wojny światowej, 406 artykułów odnoszących się do hasła „Polska” w kontekście NATO, 437 artykułów odnoszących się do hasła „Polska” w kontekście Unii Europejskiej, 165 artykułów odnoszących się do hasła „Polska” w kontekście ONZ.

- rg.ru: łącznie 1087 artykułów odnoszących się do hasła „Polska”, w tym 163 artykuły odnoszących się do hasła „Polska” w kontekście II wojny światowej, 123 artykuły odnoszących się do hasła „Polska” w kontekście NATO, 106 artykułów odnoszących się do hasła „Polska” w kontekście Unii Europejskiej, 35 artykułów odnoszących się do hasła „Polska” w kontekście ONZ.

- iz.ru: łącznie 1364 artykułów odnoszących się do hasła „Polska”, w tym 133 artykuły odnoszących się do hasła „Polska” w kontekście II wojny światowej, 173 artykuły odnoszących się do hasła „Polska” w kontekście NATO, 234 artykuły odnoszących się do hasła „Polska” w kontekście Unii Europejskiej, 29 artykułów odnoszących się do hasła „Polska” w kontekście ONZ.

- russian.rt.com: łącznie 1175 artykułów odnoszących się do hasła „Polska”, w tym 95 artykułów odnoszących się do hasła „Polska” w kontekście II wojny światowej, 205 artykułów odnoszących się do hasła „Polska” w kontekście NATO, 241 artykułów odnoszących się do hasła „Polska” w kontekście Unii Europejskiej, 51 artykułów odnoszących się do hasła „Polska” w kontekście ONZ.

- klops.ru: łącznie 623 artykuły odnoszących się do hasła „Polska”, w tym 43 artykuły odnoszących się do hasła „Polska” w kontekście II wojny światowej, 58 artykułów odnoszących się do hasła „Polska” w kontekście NATO, 26 artykułów odnoszących się do hasła „Polska” w kontekście Unii Europejskiej, 1 artykuł odnoszących się do hasła „Polska” w kontekście ONZ.

Wyniki ilościowe monitoringu świadczą o tym, że tematyka II wojny światowej, NATO, Unii Europejskiej i ONZ w kontekście Polski zajmują, zależnie od portalu informacyjnego, pomiędzy 35% a 65% uwagi danego medium poświęconej Polsce. Zależnie od danego źródła, z wyżej wskazanych tematów dominują przemienne kwestie związane z II wojną światową, NATO lub UE. Tematyka ONZ w kontekście Polski nie przykuła należytej uwagi mediów rosyjskich. Znamiennym jest, że tematyka II wojny światowej w kontekście Polski zdecydowanie dominuje w przekazie rosyjskim w okresie poprzedzającym kluczowe rocznice historyczne takie jak wybuch lub zakończenie II wojny światowej, wyzwolenie byłego niemieckiego nazistowskiego obozu koncentracyjnego Auschwitz-Birkenau czy oswobodzenie miast takich jak Mińsk, Wilno, Warszawa czy Kraków. Problematyka II wojny światowej w kontekście Polski dominuje również w rosyjskiej przestrzeni medialnej wówczas, kiedy dojdzie do kontrowersyjnej – zdaniem rosyjskich decydentów – wypowiedzi polskiego lub zachodniego polityka. W odpowiedzi na tego rodzaju komunikat strona rosyjska publikuje falę komentarzy własnych decydentów, w tym kierownictwa Ministerstwa Spraw Zagranicznych Federacji Rosyjskiej, przedstawicieli Dumy Państwowej, Rady Federacji, historyków i przedstawicieli rosyjskiego świata nauki. Co warto podkreślić, częstokroć artykuły odnoszące się do jednego komentarza danego autorytetu powielane są w przeciągu kilku dni, a nawet powtarzają się nawet tego samego dnia, pod zmienionymi nagłówkami. Problematyka NATO w kontekście Polski również intensyfikuje się zależnie od powstałej ku temu okazji. Tematyka Polski łączona z problematyką Sojuszu Północno Atlantycznego najczęściej dominuje w danym tygodniu lub miesiącu, jeśli doszło lub w najbliższym czasie dojdzie do wspólnych

manewrów NATO (szczególnie na akwenie Morza Bałtyckiego lub na terytorium RP w bliskości do obwodu Kaliningradzkiego, lub granic Białorusi), jeśli polski lub zachodni wojskowy, polityk czy ekspert ds. bezpieczeństwa (szczególnie dotyczy to medialnych postaci z USA) wytworzy kontrowersyjny z perspektywy Rosji komunikat (deklaracja na forum publicznym, wpis na portalu społecznościowym, wywiad prasowy itp.) odnoszący się do konieczności wzmocnienia pozycji Sojuszu w Europie Środkowej, lub jeśli mowa o wzmacnianiu sił NATO w krajach Bałtyckich (wówczas wspomina się Polskę jako kraj kluczowy w kontekście wzmacniania obecności sił NATO lub wyłącznie sił USA w regionie), a także jeśli komentuje się kwestię rozmieszczania w Europie amerykańskich systemów rakietowych (Polska i Rumunia jako kraje, w których będzie rozlokowana rakietowa broń uderzeniowa NATO). Tego rodzaju tematy służą budowie długotrwałych fal informacyjnych służących przedstawieniu NATO (oraz Polski) jako strony stanowiącej prawdziwe zagrożenie dla Federacji Rosyjskiej. Warto podkreślić, że częstokroć tematyka Polski w kontekście NATO, podobnie jak w przypadku problematyki II wojny światowej wplatana jest na końcu danego artykułu, i choć sama publikacja poświęcona jest zupełnie innej tematyce, dzięki tego rodzaju krótkiej notatce odgrzewa się zanikającą falę informacyjną (np. w artykule poświęconemu traktatowi INF wspomina się, że Polska podobnie jak Rumunia będą miejscami dyslokacji przyszłych amerykańskich systemów rakietowych zagrażających bezpieczeństwu Rosji oraz Białorusi). Tematyka Polski w kontekście Unii Europejskiej pojawia się relatywnie regularnie i wzmagana jest jedynie w przypadku kontrowersyjnej, czy też pozytywnej z perspektywy Federacji Rosyjskiej wypowiedzi przedstawiciela struktur europejskich czy też deputowanego Parlamentu Europejskiego. Warto podkreślić, że częstokroć tematyka Unii Europejskiej (również w kontekście Polski) służy rosyjskim mediom do legitymizacji kroków podejmowanych przez Kreml dotyczących np. Półwyspu Krymskiego (komunikaty takie jak: „delegacja UE odwiedziła Krym”), Nord Stream 2 („przedstawiciele UE popierają projekt NS2), czy też Przekop Mierzei Wiślanej („UE przeciwko polskiemu projektowi”). O ile, trzy wyżej wymienione problematyki w

kontekście Polski w znacznym stopniu absorbują uwagę rosyjskich mediów to tematyka Polski powiązana z ONZ stanowi pole marginalnego zainteresowania. Zdecydowana większość komunikatów mediów rosyjskich traktuje o Polsce w tym kontekście jako o członku wspólnoty, który wymieniany jest w kontekście szerszego wydarzenia. Polska nie jest natomiast przedstawiana w tym kontekście na planie centralnym.

NARRACJE O POLSCE I POLAKACH

Druga wojna światowa

Tematyka drugiej wojny światowej stanowi jeden z głównych obszarów, na którym prowadzone są działania mające na celu niszczenie wizerunku Rzeczypospolitej Polskiej. W ramach tych działań popularyzowane są narracje służące m. in. przedstawieniu państwa polskiego jako fałszującego historię, wykorzystującego historię do celów politycznych. Jedną z kluczowych problematyk, na wkoło której budowano w rosyjskich mediach przekazy dotyczy Paktu Ribbentrop-Mołotow. Wydarzenie to posłużyło do rozpoczęcia szerokiej kampanii, która mogła mieć na celu przekonanie rosyjskiego odbiorcy, że pakt pomiędzy nazistowskimi Niemcami, a Związkiem Socjalistycznych Republik Sowieckich nie przysłużył się rozpoczęciu II wojny światowej, a wręcz przeciwnie, był układem, który legł u podstaw późniejszego zwycięstwa ZSRS nad III Rzeszą. W ramach tej kampanii koncentrowano się na przekazach takich jak: „podobne paktów były czymś standardowym w ówczesnych czasach”, „Polska podpisała podobny pakt” (stworzono pojęcie – „Pakt Piłsudski-Hitler”), „Polska była sojusznikiem Hitlera” (kontekst zajęcia Zaolzia). W tym kontekście pojawiły się kolejne narracje takie jak: „Pakt Ribbentrop-Mołotow nie był przyczyną wojny”, „II wojna światowa rozpoczęła się w 1938 roku”, „wojna wybuchła w wyniku rusofobicznej polityki II RP”, „wojnie winne są państwa Zachodu” (kontekst Układu Monachijskiego), „II RP stanowiła

zagrożenie dla ZSRS” (kontekst domniemanego wysokiego ryzyka zawiązania sojuszu pomiędzy III Rzeszą, a II RP). Wszystkie te narracje służyły przekonaniu rosyjskiego odbiorcy, że początku II wojny światowej należy doszukiwać się znacznie wcześniej niż twierdzi to Zachodnia historiografia. Celem tego rodzaju działań wydaje się być rozpowszechnienie przekonania, że Pakt Ribbentrop-Mołotow nie miał wpływu na wybuch wojny (inne czynniki już wcześniej o tym zadecydowały), co z kolei oznacza, że ZSRS nie miał żadnego udziału w procesie wybuchu najkrwawszego konfliktu w historii. Dobitnie świadczy o tym próba popularyzacji narracji dotyczącej 1938 roku jako daty rozpoczęcia wojny. Tego rodzaju zabieg nie tylko stanowi krok blokujący możliwość oskarżania ZSRS o czynny udział w stymulowaniu konfliktu, lecz również zrzuca winę za wybuch wojny na Polskę, którą oskarża się o aktywną kolaborację z hitlerowskimi Niemcami (budowa przekazu, zgodnie z którym na bazie rzekomego paktu „Piłsudski-Hitler” doszło do podziału Czechosłowacji). Wspomniane działania stanowią preludium do przesunięcia Polski z pozycji ofiary na pozycję kata. W celu dalszego wybielania roli ZSRS w procesie rozpalenia konfliktu w Europie strona rosyjska upowszechnia przekazy wskazujące na winę państw takich jak Wielka Brytania czy Francja, które to zgodnie z treścią rosyjskich publikacji miały stymulować antyrosyjską politykę Warszawy. Wątek antyrosyjskiej polityki II RP powiela się ponadto w kontekście przekazów o odrzuceniu przez polskich decydentów sowieckiej propozycji dotyczącej możliwości przemarszu wojsk armii czerwonej przez polskie terytorium. Tego rodzaju komunikaty zawierają interpretację, zgodnie z którą II wojnie światowej można było zapobiec, gdyby Polska (oszukiwana przez Zachód) zdecydowała się na kooperację z ZSRS i wstąpienie do tzw. „koalicji antyhitlerowskiej”. Wskazane komunikaty wspomagane są również poprzez narracje odnoszącą się do konieczności podpisania przez ZSRS paktu z III Rzeszą. Konieczność ta jest argumentowana poprzez wysokie prawdopodobieństwo wstąpienia II RP do paktu antysowieckiego. Przekaz ten jest łączony z faktem zajęcia przez Wojsko Polskie Zaolzia co przedstawia się jako dowód na ścisłą kooperację Warszawy i Berlina – dowód świadczący o wysokim ryzyku ataku Polski

i Niemiec na ZSRS. Wszystkie wyżej wymienione narracje służą obronie przekonania, zgodnie z którym Pakt Ribbentrop-Mołotow nie tylko nie wpłynął na losy Europy, lecz stanowił jedyną szansę dla ZSRS na uzyskanie głębi strategicznej, która pozwoliła na odbicie natarcia wojsk Wermachtu pod Moskwą i kolejno dała podstawę do „zwycięstwa ZSRS nad faszyzmem”.

Komunikaty odnoszące się do Polski w kontekście drugiej wojny światowej częstokroć służyły budowie przekazów odnoszących się do wydarzeń współczesnych. Na bazie wcześniej omówionych narracji budowano paralele pomiędzy działaniami rządu polskiego z okresu II RP a szlakiem politycznym obranym przez obecny rząd polski. W tym kontekście tworzono przekazy odnoszące się nie jednorazowo do Sojuszu Północno Atlantyckiego i Unii Europejskiej. Zgodnie z wizją rosyjskich mediów strona polska obecnie, podobnie jak przed 1939 rokiem „opętana rusofobią” dąży do budowy jak najsilniejszych napięć na linii Warszawa-Moskwa, Zachód-Moskwa. Poprzez pryzmat II wojny światowej budowano przekazy zgodnie, z którymi Polska podobnie jak Zachód falsyfikuje historię oraz wykorzystuje ją do osiągnięcia swoich celów takich jak blokada Nord Stream 2, czy ściąganie wojsk NATO (szczególnie dotyczy to armii USA) do Europy Środkowej. Na bazie tych przekazów budowano narracje mające na celu deprecjację wizerunku Polski oraz samego NATO. W myśl tych działań przedstawiano Sojusz Północno Atlantycki (w tym Wojsko Polskie) jako siły „faszystowskie” – następców hitlerowskiego paktu antykominternowskiego. W rosyjskich mediach łączono wzrost wydatków Warszawy na zbrojenia, intensyfikację działań mających na celu wzmocnienie garnizonów NATO w kraju z odmową zaproszenia Władimira Putina na obchody rocznicy wybuchu II wojny światowej oraz z rzekomym niszczeniem cmentarzy sowieckich czy masowym burzeniem pomników powstałych ku chwale Armii Czerwonej. Na bazie tej kampanii informacyjnej powstały dwa kluczowe przekazy odnoszące się do problematyki niezaproszenia Władimira Putina na obchody rocznicy II wojny światowej: „na obchodach obecni będą wyłącznie przedstawiciele NATO i UE” oraz

„jeśli nie zaproszono tych, którzy pokonali faszystowskie Niemcy, znaczy zaproszono tych, którzy stali po stronie III Rzeszy”. Tego rodzaju narracje wzmacniały przekazy dotyczące polityki rządu RP, który popiera likwidację cmentarzy i pomników sowieckich.

Problematyka niszczenia sowieckich miejsc pamięci stanowi bardzo poważne ogniwo kampanii mającej na celu deprecjację wizerunku Polski. Przekazy te często noszą charakter komentarzy rosyjskich polityków, którzy w emocjonalny sposób twierdzą, że na terenie RP dochodzi do masowego bezczeszczenia sowieckich cmentarzy. Zgodnie z treścią poważnej części artykułów traktujących o danej kwestii, strona rosyjska przedstawia każdy usunięty pomnik jako miejsce pochówku sowieckich żołnierzy. Dochodzi zatem w tym punkcie do rozpowszechniania nieprawdy, gdyż zgodnie z polskimi dokumentami w miejscach tych, jeszcze w latach 50-tych były przeprowadzane ekshumacje. Strona rosyjska neguje ten fakt uznając go za „manipulację” strony polskiej. Przekazy odnoszące się do kwestii demontażu pomników sowieckich na obszarze RP łączy się z narracjami o prowadzeniu przez rząd polski otwarcie antyrosyjskiej polityki historycznej koncentrującej się na fałszowaniu historii okresu wojennego i powojennego. Zgodnie z treścią rosyjskich komunikatów polskie władze prowadzą aktywną politykę mającą na celu „dehumanizację” Armii Czerwonej oraz negowanie faktu „wyzwolenia Polski” spod okupacji „faszystowskiej”. Rosyjscy historycy oraz politycy, na których słowa powołują się rosyjskie media podkreślają również, że negowanie narracji dotyczących wyzwolenia z pod okupacji niemieckiej łączone jest z centralizowanym działaniem rządu RP mającym na celu heroizowanie polskich nacjonalistów i „zbrodniarzy wojennych”. Jako przykład podobnego działania podaje się dążenia strony polskiej do nadania nazw ulic oraz budowy pomników ku czci Romualda Rajsa ps. „Bury”, którego przedstawia się w kontekście osoby odpowiedzialnej za eksterminację ludności białoruskiej. Tego rodzaju publikacje umiejscawia się w kontekście współpracy Rosjan i Białorusinów w trakcie II wojny światowej co odnoszone jest do problematyki konieczności

wzmoczenia integracji obu narodów w ramach tzw. Państwa Związkowego Rosji i Białorusi. Tematyka rozbiórki sowieckich pomników oraz rzekomego bezczeszczenia miejsc spoczynku bohaterów Armii Czerwonej uzupełniana jest o komunikaty świadczące o prześladowaniu w Polsce osób, które dążą do ochrony pamięci o sowieckich bohaterach. Tego rodzaju komunikaty nie mają jednak masowego charakteru i stanowią raczej reakcję na zaistniałą w Polsce publikację lub komentarz polskiego aktywisty (dbającego o miejsca pamięci). Jeden z aktywnie popularyzowanych w rosyjskiej przestrzeni artykułów odnoszący się do wspomnianego zagadnienia dotyczył (jak to opisywano) zakazu odśpiewywania w Polsce sowieckich pieśni – dotyczyło to dokładnie utworu „Ciemna dziś noc”. Narrację tę budowaną w oparciu o wydarzenie, które miało miejsce w Gdańsku w Muzeum II Wojny Światowej, powołując się bezpośrednio na wpis na portalu społecznościowym, który umieścił muzyk Piotr Kosewski. Zgodnie z wpisem Kosewskiego dyrektor wspomnianego muzeum miał zakazać wykonywania chórowi tej pieśni określając ją mianem utworu „bolszewickiego”. Warto podkreślić, że strona rosyjska aktywnie wykorzystuje każdą pojawiającą się możliwość dla uaktualnienia interesujących ją narracji wzmacniając ją poprzez umieszczanie w kontekście komentarzy udzielanych na ten temat przez polityków, artystów, aktywistów i ekspertów (na bazie komentarzy autorytetów medialnych dana informacja może być regularnie odświeżana w sieci nawet przez kilka tygodni). Prócz budowania kontekstu negatywnego tworzonego na wkoło tematyki powiązanej z interpretowaniem przez stronę polską wydarzeń z okresu 1939-45, miejsce ma ograniczone kreowanie pozytywnego wizerunku części polskiego społeczeństwa. Tego rodzaju aktywność przejawia się poprzez przedstawianie przykładów organizacji (np. polska organizacja „Kursk”) oraz pojedynczych osób (np. Mateusz Piskorski), które sprzeciwiają się, jak się to określa „rusofobicznej”, „fałszywej”, „faszystowskiej” polityce rządu RP. Kluczowymi są przekazy o Polakach, którzy biorą udział w rosyjskich projektach takich jak „Nieśmiertelny Pułk” lub o aktywistach dbających o cmentarze, na których spoczywają żołnierze Armii Czerwonej. Na bazie tych narracji budowany jest przekaz zgodnie, na bazie którego

rozdziela się „zły polski rząd” i „dobry polski naród”, który przeciwstawia się „antyrosyjskiej” polityce polskich elit. Tego rodzaju przekazy wzmacniane są komunikatami odnoszącymi się do wydarzeń politycznych takich jak protesty polskich rolników, które przedstawia się jako akty sprzeciwu wobec sankcji gospodarczych nałożonych na Federację Rosyjską (najczęściej tego rodzaju treści łączy się z negatywnym opisem Unii Europejskiej – struktura podtrzymująca antyrosyjskie sankcje),

Tematyka II wojny światowej, rzekomego fałszowania historii oraz wykorzystywania historii do realizacji celów politycznych łączy się w rosyjskich mediach z komunikatami dotyczącymi oczekiwania przez polską stronę wypłat reparacji wojennych od Republiki Federalnej Niemiec. Na łamach rosyjskich portali niejednokrotnie przeczytamy, że Polska bezpodstawnie żąda od Niemiec reparacji, gdyż kraj ten zrzekł się ich tuż po wojnie. Zgodnie z tą narracją Polska Republika Ludowa była państwem całkowicie suwerennym, czemu przeczy najnowsza polska historiografia (obecny polski rząd fałszuje historię). W ramach publikacji poświęconych tej problematyce porusza się ponadto kwestię najnowszej oceny okresu 1944-89. Zgodnie z treścią poważnej liczby rosyjskich publikacji, Polacy bezpodstawnie uważają rok 1944 za początek okresu sowieckiej okupacji Polski (co zapisywane jest w cudzysłowie oraz często opisywane w ironiczny sposób). Tego rodzaju narracja strony polskiej uważana jest za rzecz absolutnie sprzeczną z faktami służącą negacji roli Armii Czerwonej w procesie walki z III Rzeszą (łączy się to z narracjami wskazanymi wcześniej – dehumanizacja sowieckich żołnierzy, oskarżanie ZSRR o rozpoczęcie II wojny światowej). Zgodnie z treścią rosyjskich publikacji obecny rząd polski oraz polska elita intelektualna wykorzystuje historię do wybielania własnych kart historii oskarżając ZSRR oraz współczesną Rosję o (jak się to określa w wspomnianych tekstach) „całe zło obecnego świata”. Co ważne, tematyka II wojny światowej (rzekomej kolaboracji Polski z III Rzeszą) często służy budowie paraleli pomiędzy kreowaną antyrosyjską polityką II RP (która miała doprowadzić do wybuchu najkrwawszego konfliktu zbrojnego w dziejach) z

polityką III RP (wzmacnianie kontyngentu NATO w regionie, agitowanie na rzecz sankcji przeciwko Federacji Rosyjskiej, przeciwdziałanie Nord Stream 2).

Warto zaznaczyć, że tematyka Polski w kontekście II wojny światowej przeplata się z tematyką NATO oraz Unii Europejskiej. Wspomniane trzy tematy łączą się służąc wzmacnianiu danej (korzystnej z punktu widzenia Kremla) narracji lub kampanii informacyjnej zależnie od zaistniałej możliwości (wypowiedź polityka, wydarzenie polityczno-gospodarcze).

NATO

Analizując artykuły publikowane na łamach rosyjskich agencji prasowych oraz portali informacyjnych można wskazać szereg powtarzających się narracji odnoszących się do Polski w kontekście NATO o negatywnym ładunku emocjonalnym. Jedną z kluczowych problematyk poruszanych przez rosyjskie media dotyczy działań polskiego rządu służących ściąganiu do Polski maksymalnej ilości amerykańskich żołnierzy. Narracja ta łączy się z komunikatami dotyczącymi zakupu przez MON systemów Patriot oraz samolotów F-35. Na bazie neutralnych tekstów o charakterze informacyjnym powstają publikacje, z których rosyjski czytelnik może dowiedzieć się m. in. o tym, że państwo polskie kontrolowane jest całkowicie przez USA (podobnie jak NATO). Treści te są następnie rozwijane. Kolejno podkreśla się, że rząd polski kontrolowany przez Waszyngton celowo rozpala antyrosyjską histerię, aby na bazie tych nastrojów mógł kupować amerykańską broń (rzekomo bardzo awaryjną i niewspółmiernie drogą) przez co de facto ma stymulować „amerykańską maszynę wojenną”, która zagraża bezpieczeństwu Rosji i świata. Na wkoło tej narracji budowane są kolejne przekazy świadczące o tym, że polski podatnik nie tylko realizuje za swój koszt „antyrosyjskie” projekty rządu RP, ale również finansuje budowę infrastruktury dla wojsk NATO (która ma zostać wybudowana na obszarze Polski), a także finansuje struktury mające gwarantować bezpieczeństwo Litwy, Łotwy i Estonii (Wojsko Polskie oraz Armia Amerykańska stacjonująca w Polsce jako gwarant

bezpieczeństwa Państw Bałtyckich). Wyżej wspomniane komunikaty uzupełniane są o kolejne przekazy, zgodnie z którymi rząd polski będący pod wpływem USA i kontrolowanego przez nie Sojuszu Północno Atlantyckiego dokłada wszystkich możliwych starań, aby zniszczyć relacje pomiędzy Polakami i Rosjanami oraz pomiędzy Federacją Rosyjską i Unią Europejską. W rosyjskich mediach Polska jest ponadto przedstawiana jako państwo mające agresywne zamiary wobec Rosji (m. in. przygotowuje się do ataku na obwód kaliningradzki). Przekazy dotyczące wzmacniania obecności sił amerykańskich w Polsce oraz sił innych wiodących państw sojuszniczych na Litwie, Łotwie oraz w Estonii służą ponadto do budowy paraleli pomiędzy NATO, a okupującymi te obszary wojskami III Rzeszy w trakcie II wojny światowej. Należy przez to rozumieć, że w rosyjskich przekazach przedstawia się siły NATO jako współczesne siły „faszystowskie”, które nie tylko zagrażają Rosji dziś, tak jak zagrażały w latach 30 i 40 XX wieku, lecz okupują one obszary Polski, Litwy, Łotwy i Estonii (kontekst – „zła władza” i „dobry naród” sprzeciwiający się władzy). Polska w kontekście NATO bywa również przedstawiana jako obszar, który dzięki zabiegom Warszawy staje się bazą USA w regionie. To Polska ma w przyszłości stać się centrum logistycznym armii USA i sił NATO, miejscem dyslokacji sił uderzeniowych (aparaty bezzałogowe) oraz miejscem, w którym lokalizowane będą amerykańskie systemy rakietowe, które stanowią bezpośrednie zagrożenie dla Federacji Rosyjskiej.

Unia Europejska

Publikacje dotyczące Unii Europejskiej, w których pojawia się tematyka Polski wykorzystywane są przez rosyjskie ośrodki medialne nie tylko do budowania negatywnego obrazu naszego kraju oraz struktur europejskich, lecz służą równolegle wzmacnianiu innych przekazów jako czynnik pozytywny legitymizujący działania Kremla. Niejednokrotnie tematyka działań polskiego rządu ukazywana jest jako aktywność negatywna w zestawieniu z pozytywną reakcją struktur/działaczy Unii Europejskiej. Tego rodzaju zabiegi służyły m. in. wzmocnieniu narracji odnoszących się do okupacji Półwyspu Krymskiego. Jednym

z charakterystycznych działań dotyczących tej problematyki była fala informacyjna dotycząca rzekomej wizyty członków delegacji Unii Europejskiej na Krymie. Początkowe komunikaty wskazywały, że półwysep odwiedziła oficjalna delegacja składająca się m. in. z delegatów reprezentujących Polskę. Kolejne komunikaty natomiast ujawniały, że członkowie „delegacji” to osoby powiązane z rosyjską strukturą koordynującą działania diaspory rosyjskiej – Rossotrudnichestwo. W tym przypadku doszło zatem do celowej manipulacji i próby użycia „Unii Europejskiej” jako czynnika legitymizującego aneksję Krymu. Podobne działania odnosiły się do kwestii działań rządu polskiego mającego na celu blokowanie budowy Nord Stream 2. W rosyjskich przekazach częstokroć zestawia się ze sobą rzekome poparcie dla Nord Stream 2, jakie udzielać mu mają kluczowi politycy działający w ramach struktur unijnych, z aktywnościami polskich polityków, którzy (jak się to podkreśla) z pobudek politycznych dążą do zablokowania rosyjsko-europejskiej inicjatywy. W podobnym sposób rosyjskie media odnosiły się do projektu przekopu Mierzei Wiślanej. W ramach komunikatów traktujących o tej problematyce wielokrotnie podkreślano, że kierownictwo Unii Europejskiej popiera stronę rosyjską sprzeciwiającą się polskiej inwestycji.

Unia Europejska oraz Polska jako jej członek bywa również otwarcie krytykowana. Niejednokrotnie używa się w tym procesie argumentów mocno oddziałujących na emocje odbiorcy lub komunikatów zmanipulowanych znajdujących się na granicy nieprawdziwości. Jedną z wyjątkowych pod tym względem narracji odnosi się do rzekomego poważnego wzrostu antysemityzmu w krajach Unii Europejskiej (co łącznie jest ze wzrostem nacjonalizmu w krajach Wspólnoty). Zgodnie z treścią rosyjskich publikacji wzrost antysemityzmu dotyczy szczególnie Węgier i Polski. Tego rodzaju proces ma mieć przełożenie na powstanie tendencji, zgodnie z którą Żydzi opuszczają Unię Europejską i przenoszą się m. in. do Rosji.

W ramach budowy narracji odnoszących się do Polski w kontekście Unii Europejskiej można dostrzec równoległe traktowanie Polski jako czynnika

służącego do krytyki Wspólnoty oraz UE jako czynnika wykorzystywanego do krytyki rządu RP. Działania polskiego rządu najczęściej stają się pozytywnym przykładem dla UE odnoszącym się do przeciwdziałania nielegalnej migracji (wskazuje się na kontekst rozprzestrzeniającego się terroryzmu islamskiego). Działania UE (najczęściej wypowiedzi danych polityków) służą natomiast ukazywaniu Polski jako kraju realizującego interesy USA (przeczące dobru Wspólnoty) oraz dążącego do rozpalenia wrogości pomiędzy Brukselą, Berlinem, Paryżem a Moskwą.

ONZ

Tematyka ONZ w kontekście Polski nie znalazła należnego jej miejsca na łamach rosyjskich ośrodków informacyjnych. Polska najczęściej wymieniana jest w neutralnych komunikatach, w których wskazuje się na jej udział w głosowaniu. W ramach tej problematyki również pojawiają się jednak negatywne publikacje uderzające w wizerunek RP. W przeciągu okresu, w którym Polska pełniła funkcję niestałego członka w Radzie Bezpieczeństwa ONZ rosyjskie media rozpowszechniały m. in. narrację zgodnie z którą polska delegacja blokuje rosyjskie inicjatywy służące ochronie prześladowanych mniejszości narodowych. Jednymi z kluczowych w tej narracji były przekazy odnoszące się do rzekomego blokowania m. in. przez Polskę rosyjskiej inicjatywy sprzeciwiającej się ograniczaniu w Europie praw dla mniejszości rosyjskich. Kolejne przekazy odnosiły się natomiast do blokowania m. in. przez Polskę rosyjskiej inicjatywy służącej omówieniu tematyki ukraińskiej reformy odnoszącej się m. in. do kwestii nauki języka ukraińskiego (przedstawianej w Rosji jako akt prawny uderzający w rosyjskojęzyczną ludność).

Inne tematy

Prócz wyżej wymienionych czterech problematyk rosyjskie media poświęcały Polsce poważną ilość uwagi w ramach komentarzy na temat relacji międzynarodowych (szczególnie stosunków Polski z USA, Ukrainą, Rosją i

Białorusią), gospodarki, wojny na Donbasie, dystrybucji gazu i ropy, historii, Donalda Trumpa, Wołodymyra Zełenskiego.

Warto podkreślić, że wszystkie wymienione wcześniej narracje pojawiały się zarówno na łamach agencji informacyjnych, portali o zasięgu ogólnofederalnym oraz na łamach portali regionalnych. Widoczna jest jednak tendencja, zgodnie, z którą portale regionalne publikują zdecydowanie więcej artykułów przedstawiających Polskę w pozytywnym świetle niż pozostałe. Polska bywa przedstawiana jako kraj, który nie tylko przekazuje pewne środki w ramach inicjatyw europejskich na rozwój obwodu kaliningradzkiego, lecz ukazywany jest jako państwo wyjątkowo atrakcyjne pod względem turystycznym. Portale te w pozytywnym świetle opisują również inicjatywy oraz wypowiedzi polityków samorządowych dążących do odnowienia Małego Ruchu Granicznego. Uwagę portali regionalnych absorbują ponadto kwestie, poprzez które Polska ukazywana jest neutralnie takie jak, ruch na granicy, wypadki drogowe w regionie, przemysł na granicy. Interesującym jest fakt częstego komunikowania o zatrzymaniu osób przewożących z Polski do obwodu kaliningradzkiego towary objęte sankcjami takie jak sery, mięso czy owoce. Analizując publikowaną przez wspomniane ośrodki treść nie sposób nie zwrócić uwagi na często załączane do komunikatów fotografie ukazujące zatrzymany towar – setki kilogramów produktów mlekopodobnych, słodczy i mięsa. Tego rodzaju komunikaty mogą stanowić przykład nieobejmowania przez Kreml pełnej kontroli nad przekazem (tego rodzaju informacje w złym świetle stawiają poziom życia przeciętnych rosyjskich obywateli).

WNIOSKI I REKOMENDACJE

Polska ukazywana w kontekście II wojny światowej, NATO, Unii Europejskiej i ONZ najczęściej przedstawiana jest jako kraj wrogi lub mocno niechętny Federacji

Rosyjskiej. Poważna część publikacji nosi jednak charakter neutralnych komunikatów, w których problematyka Polski nie odgrywa głównej roli (przeciętny czytelnik może nie zwracać uwagi, że wspomniano w nim o Polsce). Komunikaty pozytywne są wyjątkowo nieliczne, a jeśli się pojawiają mają na celu ukazanie w negatywnym świetle innego obiektu (np. Unii Europejskiej w kontekście imigrantów lub Ukrainy w kontekście tzw. państwowego kultu bandery).

Rosyjskie narracje uderzające w wizerunek Polski i Polaków najczęściej powstają w formie reakcji na wypowiedzi lub działania polityków i pozostałych osób publicznych. W tej sytuacji kluczowym wydaje się podejmowanie przez polskich decydentów przemyślanych i wywarzonych działań (szczególnie dotyczy to wypowiedzi lub wpisów w portalach społecznościowych). Ważnym jest, aby decydenci i inne osoby, które strona rosyjska może uznać za reprezentantów struktur państwa polskiego zdawali sobie sprawę ze złożoności rosyjskich działań informacyjnych. Kluczowym jest, aby osoby, których działanie może zostać wykorzystane do budowania negatywnego obrazu RP na obszarze Rosji (co przekłada się częściowo na deprecjację wizerunku Polski w pozostałych krajach) były świadome tego, że ich kontrowersyjny wpis umieszczony na łamach portalu społecznościowego może stać się ogniwem kampanii dezinformacyjnej. Warto ponadto skupić się na analizie punktów, które Rosjanie uważają za drażliwe dla naszego społeczeństwa (takie jak Rzeź Wołyńska, Pakt Ribbentrop Mołotow) oraz analizie punktów, które drażliwe są dla Kremla oraz rosyjskiego społeczeństwa. Priorytetowym powinno być przygotowanie polskiego aparatu państwowego na prowadzenie wyważonych, lecz mocnych odpowiedzi na ciosy zadane w wspomniane drażliwe punkty oraz przygotowanie scenariuszy odpowiedzi o charakterze ofensywnym.

ВВЕДЕНИЕ

В этом отчете представлены результаты мониторинга российских информационных порталов, проведенного в период с 01.01.2009 г. по 30.09.2009 г. Исследование касалось контента, касающегося Польши и поляков в контексте Второй мировой войны, Североатлантического альянса, Европейского союза и Организации Объединенных Наций, которые были опубликовано на страницах информационных агентств «РИА Новости», федеральных порталов «rg.ru», «iz.ru», «russian.rt.com» и регионального портала Калининградской области «klops.ru». В результате введения в поисковые системы присутствуют на упомянутых порталах слова «Польша» и термины «Польша» в сочетании с терминами, относящимися к теме мониторинга («Вторая мировая война», «НАТО», «ЕС», «ООН»), результаты были получены и подвергнуты количественному и качественному анализу. Исследование проводилось в период с 02.09.2019 по 06.12.2009 г.

ПОЛЬША В РОССИЙСКОМ ИНФОРМАЦИОННОМ ПРОСТРАНСТВЕ

Результаты мониторинга лозунга «Польша» на отдельных российских веб-порталах в период с 01.01.2019 по 30.09.2019 г.:

- ria.ru: в общей сложности 2127 статей, связанных с лозунгом «Польша», в том числе 329 статей, связанных с лозунгом «Польша» в контексте Второй мировой войны; 406 статей, связанных с лозунгом «Польша» в контексте НАТО; 437 статей, связанных с до записи «Польша» в контексте Европейского Союза; 165 статей, ссылающихся на запись «Польша» в контексте ООН.
- rg.ru: всего 1087 статей, связанных с лозунгом «Польша», в том числе 163 статьи, связанных с лозунгом «Польша» в контексте Второй мировой войны;

123 статьи, связанных с лозунгом «Польша» в контексте НАТО; 106 статей, связанных с к записи «Польша» в контексте Европейского Союза; 35 статей, относящихся к записи «Польша» в контексте ООН.

- iz.ru: всего 1364 статьи относятся к лозунгу «Польша», в том числе 133 статьи относятся к лозунгу «Польша» в контексте Второй мировой войны; 173 статьи относятся к лозунгу «Польша» в контексте НАТО; 234 статьи относятся к к записи «Польша» в контексте Европейского Союза; 29 статей, относящихся к записи «Польша» в контексте ООН.

- russian.rt.com: всего 1175 статей, связанных с лозунгом «Польша», в том числе 95 статей, связанных с лозунгом «Польша» в контексте Второй мировой войны; 205 статей, связанных с лозунгом «Польша» в контексте НАТО; 241 статья, относящиеся к лозунгу «Польша» в контексте Европейского Союза; 51 статья, относящаяся к лозунгу «Польша» в контексте ООН.

- klops.ru: всего 623 статьи со ссылкой на статью «Польша», в том числе 43 статьи со ссылкой на статью «Польша» в контексте Второй мировой войны; 58 статей со ссылкой на статью «Польша» в контексте НАТО; 26 статей со ссылкой на статью «Польша» к записи «Польша» в контексте Европейского Союза; 1 статья, ссылающаяся на запись «Польша» в контексте ООН.

Количественные результаты мониторинга показывают, что в зависимости от информационного портала темы Второй мировой войны, НАТО, Европейского союза и Организации Объединенных Наций в контексте Польши занимают от 35% до 65% внимания данного средства массовой информации, посвященного Польше. В зависимости от источника, вопросы, связанные со Второй мировой войной, НАТО или ЕС, чередуются с вышеупомянутыми темами. Тема ООН в контексте Польши не привлекла внимания российских СМИ. Важно отметить, что тема Второй мировой

войны в контексте Польши определенно доминирует в послании России в период, предшествующий ключевым историческим годовщинам, таким как начало или конец Второй мировой войны, освобождение бывшего немецкого нацистского концентрационного лагеря Аушвиц-Биркенау или освобождение таких городов, как Минск, Вильнюс, Варшава или Краков. Вопросы Второй мировой войны в контексте Польши также доминируют на российском медийном пространстве, когда речь заходит о противоречивых, по мнению российских лиц, принимающих решения, заявлениях польского или западного политика. В ответ на такого рода коммуникации российская сторона публикует волну комментариев от своих лиц, принимающих решения, включая руководство Министерства иностранных дел Российской Федерации, представителей Государственной Думы, Совета Федерации, историков и представителей российского мира науки. Стоит отметить, что часто статья, ссылающаяся на один комментарий данного органа, воспроизводится в течение нескольких дней и даже повторяется даже в тот же день под измененными заголовками. Проблемы НАТО в контексте Польши также усиливаются в зависимости от созданного случая. Субъект Польши в сочетании с проблемами Североатлантического альянса чаще всего доминирует в течение данной недели или месяца, если были или скоро будут совместные маневры НАТО (особенно на Балтийском море или на территории Республики Польша в окрестностях Калининградской области или границ Беларуси), если польский или западный военный, политик или эксперт по безопасности (это особенно относится к персонажам СМИ США) представит противоречивое сообщение с российской точки зрения (заявление на публичном форуме, запись в социальных сетях, интервью для прессы и т. д.) относительно необходимости укрепления позиций Североатлантического союза в Европе Центральное, или если мы говорим об усилении сил НАТО в Прибалтике (тогда Польша упоминается как ключевая страна в контексте усиления присутствия сил НАТО или только сил США в регионе), а также если комментировать вопрос о развертывании

американских ракетных систем в Европе (Польша и Румыния как страны, где будет развернуто ракетное ударное оружие НАТО). Эти типы тем служат созданию длительных информационных волн, чтобы представить НАТО (и Польшу) как сайт, который представляет реальную угрозу для Российской Федерации. Стоит отметить, что часто тема Польши в контексте НАТО, как в случае Второй мировой войны, вплетается в конце статьи, и хотя сама публикация посвящена совершенно другой теме, благодаря такой короткой заметке, затухающая информационная волна нагревается (например, в статье, посвященной договору INF, упоминается, что Польша, как и Румыния, станет местом размещения будущих ракетных систем США, угрожающих безопасности России и Беларуси). Тема Польши в контексте Европейского союза появляется относительно регулярно и усиливается только в случае противоречивых или позитивных с точки зрения Российской Федерации заявлений представителя европейских структур или члена Европейского парламента. Стоит отметить, что часто тема Европейского Союза (также в контексте Польши) используется российскими СМИ для узаконивания шагов, предпринимаемых Кремлем, например, в отношении Крымского полуострова (такие сообщения, как «делегация ЕС посетила Крым»), Nord Stream 2 («представители ЕС поддерживают проект») или Przekop Mierzeja Wiślana («ЕС против польского проекта»). В то время как три вышеупомянутых вопроса в контексте Польши в значительной степени привлекают внимание российских СМИ, тема Польши, связанная с ООН, является областью маргинального интереса. Подавляющее большинство российских средств массовой информации рассматривают Польшу в этом контексте как члена сообщества, что упоминается в контексте более широкого мероприятия. Тем не менее, Польша не представлена в этом контексте на центральном плане.

Вторая мировая война

Предмет Второй мировой войны является одной из основных областей, где проводятся мероприятия по уничтожению имиджа Республики Польша. В рамках этой деятельности популяризируются рассказы, которые включают представление польского государства как фальсифицирующей истории, использование истории в политических целях. Одним из ключевых вопросов, вокруг которых были созданы сообщения в российских СМИ, является пакт Молотова-Риббентропа. Это событие использовалось для запуска широкой кампании, которая может быть направлена на то, чтобы убедить российскую общественность в том, что пакт между нацистской Германией и Союзом Советских Социалистических Республик не помог началу Второй мировой войны, напротив, именно договоренность легла в основу последующей победы СССР на Третьем рейхе. В рамках этой кампании основное внимание уделялось таким сообщениям, как «подобные договоры были чем-то стандартным в то время», «Польша подписала аналогичный договор» (была создана концепция - «Пилсудский пакт Гитлера»), «Польша была союзником Гитлера» (контекст оккупации Заольца).

). В этом контексте появились другие повествования: «Пакт Молотова-Риббентропа не был причиной войны», «Вторая мировая война началась в 1938 году», «война началась в результате русофобской политики Второй Польской Республики», «Западные страны виновны в войне» (контекст Мюнхенского соглашения), «Вторая Польская Республика представляла угрозу для СССР» (контекст предполагаемого высокого риска союза между Третьим Рейхом и Второй Польской Республикой). Все эти повествования послужили для того, чтобы убедить российского зрителя в том, что начало Второй мировой войны следует проследить гораздо раньше, чем утверждает западная историография. Похоже, что целью такого рода действий является распространение убеждения, что Пакт Молотова Риббентропа не повлиял на начало войны (другие факторы уже определились с этим), что, в свою

очередь, означает, что СССР не принимал никакого участия в процессе самого кровавого конфликта в истории. Это наглядно демонстрируется попыткой популяризации повествования 1938 года как даты начала войны. Процедура такого типа не только блокирует возможность обвинить СССР в активном участии в стимулировании конфликта, но и обвиняет в развязывании войны Польшу, которая обвиняется в активном сотрудничестве с нацистской Германией (создание сообщения, согласно которому якобы «пилсудский пакт» «Гитлер» пришел в раздел Чехословакии). Эти действия являются прелюдией к перемещению Польши с позиции жертвы на позицию палача. Чтобы еще больше снизить роль СССР в процессе разжигания конфликта в Европе, российская сторона распространяет сообщения, указывающие на вину таких стран, как Великобритания или Франция, которые, согласно российским публикациям, должны были стимулировать антироссийскую политику Варшавы. Нить антироссийской политики Второй Польской Республики также дублируется в контексте сообщений об отказе польских политиков от советского предложения о возможности марша Красной Армии через польскую территорию. Такие сообщения содержат толкование, согласно которому Вторая мировая война могла бы быть предотвращена, если бы Польша (обманутая Западом) решила сотрудничать с СССР и присоединиться к так называемым «Антигитлеровская коалиция». Указанные сообщения также подкрепляются повествованиями о необходимости подписания СССР пакта с Третьим рейхом. Эта необходимость объясняется высокой вероятностью присоединения Второй Польской Республики к антисоветскому пакту. Это сообщение сочетается с тем, что польская армия захватила Zaolzie, что представляется как свидетельство тесного сотрудничества между Варшавой и Берлином - свидетельство высокого риска нападения Польши и Германии на СССР. Все вышеупомянутые нарративы служат для защиты убеждения, что пакт Молотова-Риббентропа не только не повлиял на судьбу Европы, но был единственной возможностью для СССР обрести стратегическую глубину,

которая позволила отразить нападение Вермахта на Москву и впоследствии привела к «победе СССР по фашизму».

Сообщения, связанные с Польшей в контексте Второй мировой войны, часто служили для формирования сообщений, касающихся современных событий. На основе обсуждавшихся ранее повествований были построены параллели между деятельностью польского правительства периода Второй Польской Республики и политическим путем, которым следует нынешнее польское правительство. В этом контексте были созданы сообщения, которые не раз были связаны с Североатлантическим альянсом и Европейским союзом. Согласно видению российских СМИ, польская сторона в настоящее время, как и до 1939 года, «одержима русофобией», стремясь создать самую сильную напряженность на линии Варшава-Москва, Запад-Москва. Через призму Второй мировой войны были созданы сообщения, согласно которым Польша, как и Запад, фальсифицирует историю и использует ее для достижения своих целей, таких как блокирование «Северного потока 2» или привлечение войск НАТО (особенно армии США) в Центральную Европу. На основе этих сообщений были созданы повествования, чтобы обесценить имидж Польши и самого НАТО. В соответствии с этими действиями Североатлантический альянс (включая польскую армию) был представлен как «фашистские» силы - наследники нацистского антимонетерского пакта. Российские СМИ объединили увеличение расходов Варшавы на вооружение, усиление деятельности, направленной на укрепление гарнизонов НАТО в стране, с отказом пригласить Владимира Путина на празднование годовщины начала Второй мировой войны и предполагаемого разрушения советских кладбищ или массового уничтожения памятников, воздвигнутых во славу Красной Армии. На основе этой информационной кампании было создано два ключевых сообщения, касающихся вопроса о том, чтобы не приглашать Владимира Путина на празднование годовщины Второй мировой войны: «на праздновании будут

присутствовать только представители НАТО и ЕС» и «если не пригласили тех, кто победил фашистскую Германию, то есть тех, кто был приглашен который стоял на стороне Третьего рейха». Такие повествования усилили сообщения о политике польского правительства, которое поддерживает ликвидацию советских кладбищ и памятников.

Вопрос уничтожения советских памятников является очень важным звеном в кампании по снижению имиджа Польши. Эти сообщения часто носят характер комментариев российских политиков, которые эмоционально утверждают, что в Польше происходит массовое разрушение советских кладбищ. Согласно содержанию значительной части статей, посвященных данному вопросу, российская сторона представляет каждый убранный памятник как место захоронения советских солдат. Таким образом, неправда распространяется в этой точке, потому что, согласно польским документам, эксгумации проводились в этих местах в 1950-х годах. Российская сторона отрицает этот факт, признавая это «манипуляцией» польской стороны. Сообщения о демонтаже советских памятников на территории Республики Польша сочетаются с рассказами об открытии польским правительством антироссийской исторической политики, направленной на фальсификацию истории войны и послевоенного периода. Согласно российским сообщениям, польские власти проводят активную политику, направленную на «дегуманизацию» Красной Армии и отрицание «освобождения Польши» от «фашистской» оккупации. Российские историки и политики, слова которых цитируются российскими СМИ, также подчеркивают, что отрицание повествований об освобождении от немецкой оккупации сочетается с централизованной деятельностью польского правительства, направленной на героизацию польских националистов и «военных преступников». В качестве примера подобных действий польская сторона стремится дать названия улиц и построить памятники в честь псевдонима Ромуальда Райса «Бери», который представлен в контексте лица, ответственного за

истребление белорусского населения. Такие публикации размещаются в контексте сотрудничества между русскими и белорусами во время Второй мировой войны, что касается вопроса о необходимости активизации интеграции обеих стран в рамках так называемой Союзные государства России и Белоруссии. Тема сноса советских памятников и предполагаемого осквернения мест отдыха героев Красной Армии дополняется сообщениями о преследовании в Польше людей, которые стремятся защитить память советских героев. Такие сообщения, однако, не носят массовый характер и являются скорее реакцией на публикацию или комментарий польского активиста (который заботится о памятных местах) в Польше. Одна из статей, активно популяризируемых на российском пространстве, касающаяся упомянутой проблемы, касалась (как это было описано) запрета на пение советских песен в Польше - она касалась именно песни «Темная ночь сегодня вечером». Это повествование было построено на основе события, которое произошло в Гданьске в Музее Второй мировой войны, со ссылкой непосредственно на запись в социальной сети, которую разместил музыкант Петр Косевский. Согласно записи Косевского, директор вышеупомянутого музея должен был запретить хору исполнять эту песню, называя ее «большевистской» работой. Стоит отметить, что российский сайт активно использует каждую возможность, которая, по-видимому, обновляет интересующие его рассказы, подкрепляя их размещением в контексте комментариев, высказанных политиками, художниками, активистами и экспертами по этому вопросу (на основе комментариев представителей СМИ, информация может регулярно обновляться в сети). даже на несколько недель). В дополнение к созданию негативного контекста, созданного вокруг тем, связанных с интерпретацией событий периода 1939-45 годов польской стороной, существует ограниченное создание позитивного образа части польского общества. Этот вид деятельности проявляется в представлении примеров организаций (например, польская организация «Курск») и отдельных лиц (например, Матеуш Пискорский), которые выступают против,

так называемой, «русофобской», «ложной», «фашистской» политики польского правительства. , Ключевыми являются сообщения о поляках, которые принимают участие в российских проектах, таких как «Бессмертный полк», или об активистах, ухаживающих за кладбищами, где отдыхают красноармейцы. На основе этих повествований строится консенсусное послание, на основе которого разделяются «плохое польское правительство» и «хорошая польская нация», которое выступает против «антироссийской» политики польской элиты. Такие сообщения подкрепляются сообщениями, относящимися к политическим событиям, таким как протесты польских фермеров, которые представляются как акты противодействия экономическим санкциям, наложенным на Российскую Федерацию (чаще всего этот тип контента сочетается с негативным описанием Европейского союза - структуры, поддерживающей антироссийские санкции).

Тема Второй мировой войны, предполагаемая фальсификация истории и использование истории для достижения политических целей, сочетаются в российских СМИ с сообщениями об ожидании польской стороной выплаты военных репараций от Федеративной Республики Германии. На страницах российских порталов мы будем часто читать, что Польша необоснованно требует репараций от Германии, поскольку эта страна отказалась от них вскоре после войны. Согласно этому повествованию, Польская Народная Республика была полностью суверенным государством, что противоречит новейшей польской историографии (нынешнее польское правительство фальсифицирует историю). В рамках публикаций, посвященных этой проблеме, также поднимается вопрос о последней оценке периода 1944-89 гг. Согласно содержанию значительного числа российских публикаций, поляки неоправданно считают 1944 год началом периода советской оккупации Польши (который написан в кавычках и часто описывается иронически). Подобное повествование польской стороны считается

абсолютно противоречащим фактам, способствующим свержению роли Красной Армии в процессе борьбы с Третьим рейхом (это связано с указанными ранее повествованиями - дегуманизацией советских солдат, обвиняющих СССР в начале Второй мировой войны). Согласно содержанию российских публикаций, нынешнее польское правительство и польская интеллектуальная элита используют историю, чтобы обелить свои собственные страницы истории, обвиняя СССР и современную Россию в (как определено в текстах, упомянутых выше) «всем злом современного мира». Важно отметить, что тема Второй мировой войны (предполагаемое сотрудничество между Польшей и Третьим Рейхом) часто служит для установления параллели между антироссийской политикой Второй Польской Республики (которая должна была привести к началу самого кровавого вооруженного конфликта в истории) и политикой Третьей Польской Республики (усиление контингента НАТО в регионе, агитация за санкции против РФ, противодействие Nord Stream 2).

Стоит отметить, что тема Польши в контексте Второй мировой войны тесно переплетена с темой НАТО и Европейского Союза. Эти три темы объединяются, чтобы усилить данную повествовательную или информационную кампанию (благоприятную с точки зрения Кремля) в зависимости от возможности (высказывание политика, политическое и экономическое событие).

НАТО

Анализируя статьи, опубликованные на страницах российских новостных агентств и информационных порталов, можно указать ряд повторяющихся повествований о Польше в контексте НАТО с отрицательным эмоциональным зарядом. Один из ключевых вопросов, поднятых российскими СМИ, касается деятельности польского правительства, направленной на привлечение максимального количества американских

солдат в Польшу. Это повествование сочетается с объявлениями о приобретении систем Patriot и самолетов F-35 Министерством национальной обороны. Публикации создаются на основе нейтральных информационных текстов, из которых российский читатель может научиться, в частности что польское государство полностью контролируется США (аналогично НАТО). Этот контент затем разрабатывается. Далее подчеркивается, что правительство Польши, контролируемое Вашингтоном, намеренно разжигает антироссийскую истерию, чтобы оно могло покупать американское оружие на основе этих настроений (предположительно, очень экстренный и непропорциональный маршрут), таким образом де-факто стимулируя «американскую военную машину», которая угрожает России и мировой безопасности. Вокруг этого повествования строится все больше сообщений, показывающих, что польский налогоплательщик не только осуществляет за свой счет «антироссийские» проекты польского правительства, но и финансирует строительство инфраструктуры для войск НАТО (которая должна быть построена в Польше), а также финансирует сооружения, гарантировать безопасность Литвы, Латвии и Эстонии (польская армия и американская армия дислоцированы в Польше как гарант безопасности стран Балтии). Вышеупомянутые сообщения дополняются дополнительными сообщениями, согласно которым польское правительство под влиянием США и контролируемого им Североатлантического альянса делает все возможное для разрушения отношений между поляками и русскими, а также между Российской Федерацией и Европейским союзом. В российских СМИ Польша также представлена как страна с агрессивными намерениями по отношению к России (в частности, она готовится атаковать Калининградскую область). Сообщения об усилении присутствия американских сил в Польше и других ведущих союзных государствах в Литве, Латвии и Эстонии также используются для построения параллелей между НАТО и силами Третьего рейха, оккупировавшими эти районы во время Второй мировой войны.

Следует понимать, что российские коммуникации представляют силы НАТО как современные «фашистские» силы, которые не только угрожают России сегодня, как они угрожали в 1930-х и 1940-х годах, но также занимают территории Польши, Литвы, Латвии и Эстонии (контекст - «плохая власть» и «хорошие люди», противостоящие власти). В контексте НАТО Польша также иногда изображается как территория, которая благодаря усилиям Варшавы становится американской базой в регионе. В будущем Польша должна стать логистическим центром армии США и сил НАТО, местом дислокации ударных сил (беспилотных летательных аппаратов) и местом размещения американских ракетных систем, которые представляют прямую угрозу для Российской Федерации.

Европейский Союз

Публикации о Европейском Союзе, в которых фигурирует тема Польши, используются российскими медиа-центрами не только для формирования негативного имиджа нашей страны и европейских структур, но и для усиления других сообщений как позитивного фактора, легитимизирующего действия Кремля. Зачастую тема деятельности польского правительства проявляется как отрицательная активность по сравнению с положительным ответом структур / активистов Европейского Союза. Эти виды лечения служили, среди прочего усиление повествований, касающихся оккупации Крымского полуострова. Одним из характерных действий по этому вопросу стала информационная волна о предполагаемом визите членов делегации Евросоюза в Крым. Первоначальные объявления указывали, что полуостров посетила официальная делегация, состоящая, среди прочего, из от делегатов, представляющих Польшу. Последующие сообщения показали, однако, что членами «делегации» были люди, связанные с российской структурой, координирующей деятельность русской диаспоры - Россотрудничество. Таким образом, в этом случае произошла преднамеренная манипуляция и попытка использовать «Европейский Союз»

как фактор, узаконивающий аннексию Крыма. Аналогичные действия, связанные с вопросом о действиях польского правительства, направленных на блокирование строительства «Северного потока 2». В российских передачах предполагаемая поддержка «Северного потока 2», которая должна быть оказана ему ключевыми политиками, действующими в структурах ЕС, с деятельностью польских политиков, часто сопоставляется. которые (как это подчеркивается) по политическим мотивам стремятся заблокировать российско-европейскую инициативу. Точно так же российские СМИ ссылались на проект резки Вислинской косы. В рамках сообщений, касающихся этого вопроса, неоднократно подчеркивалось, что руководство Европейского союза поддерживает российскую сторону, выступающую против польских инвестиций.

Европейский Союз и Польша как его член также подвергаются открытой критике. В этом процессе часто используются аргументы, сильно влияющие на эмоции получателя или манипулируемые сообщения, расположенные на границе неправды. Один из уникальных нарративов в этом отношении связан с предполагаемым серьезным ростом антисемитизма в Европейском Союзе (что связано с ростом национализма в Сообществе). Согласно российским публикациям, рост антисемитизма особенно касается Венгрии и Польши. Этот тип процесса должен привести к появлению тенденции, согласно которой евреи покидают Европейский Союз и перемещаются, среди прочего в Россию.

В рамках построения нарративов, относящихся к Польше в контексте Европейского Союза, можно рассматривать параллельное отношение к Польше как к фактору, который используется для критики Сообщества и ЕС, как к фактору, который используется для критики польского правительства. Действия польского правительства чаще всего становятся положительным примером для ЕС, связанным с противодействием нелегальной миграции

(указан контекст распространения исламского терроризма). С другой стороны, действия ЕС (чаще всего заявления политиков) служат для того, чтобы показать Польшу как страну, преследующую интересы США (отрицая благо Сообщества) и стремящуюся разжечь враждебность между Брюсселем, Берлином, Парижем и Москвой.

Организация Объединенных Наций – ООН

Тема ООН в контексте Польши не нашла своего законного места на страницах российских информационных центров. Польша чаще всего упоминается в нейтральных сообщениях, которые указывают на ее участие в голосовании. В рамках этой проблемы, однако, есть и негативные публикации, попадающие на имидж Республики Польша. В период, когда Польша была непостоянным членом Совета Безопасности ООН, российские СМИ распространяли, среди прочего Повествование, согласно которому польская делегация блокирует российские инициативы по защите преследуемых национальных меньшинств. Одним из ключевых в этом повествовании были сообщения о предполагаемой блокировке, среди прочего Польша - российская инициатива против ограничений прав русских меньшинств в Европе. Последующие сообщения относятся к блокировке, среди прочего. Польша, российская инициатива по обсуждению темы украинской реформы, связанной, в частности, к вопросу изучения украинского языка (представлен в России как правовой акт, затрагивающий русскоязычное население).

Другие темы

В дополнение к вышеупомянутым четырем вопросам российские СМИ уделили серьезное внимание Польше в рамках комментариев по международным отношениям (особенно отношениям Польши с США, Украиной, Россией и Беларусью), экономике, войне на Донбассе,

распределению газа и нефти, истории, Дональду Трампу и Владимиру Зеленскому.

Стоит отметить, что все ранее упомянутые повествования появлялись как в новостных агентствах, на порталах федерального значения, так и на региональных порталах. Однако существует заметная тенденция, согласно которой региональные порталы публикуют определенно больше статей, представляющих Польшу в позитивном свете, чем другие. Польша иногда изображается как страна, которая не только перечисляет определенные средства в рамках европейских инициатив по развитию Калининградской области, но и представляется чрезвычайно привлекательной страной с точки зрения туризма. Эти порталы в позитивном свете также описывают инициативы и заявления политиков местных органов власти, стремящихся возобновить движение малых границ. Внимание региональных порталов также поглощено проблемами, через которые Польша проявляет нейтралитет, такими как приграничное движение, дорожно-транспортные происшествия в регионе и контрабанда на границе. Интересен факт частых сообщений о задержании лиц, перевозящих товары из Польши в Калининградскую область, на которых распространяются санкции, такие как сыр, мясо или фрукты. Анализируя контент, публикуемый этими центрами, невозможно не обратить внимание на фотографии, часто прикрепленные к сообщениям с изображением конфискованных товаров - сотни килограмм молочных продуктов, сладостей и мяса. Такие сообщения могут служить примером того, что Кремль не берет полный контроль над сообщением (этот тип информации ставит уровень жизни рядовых российских граждан в плохом свете)

ВЫВОДЫ И РЕКОМЕНДАЦИИ

Польша, изображаемая в контексте Второй мировой войны, НАТО, Европейский Союз и ООН чаще всего изображается как враждебная или неохотная страна Российской Федерации. Однако серьезная часть публикации имеет характер нейтральных сообщений, в которых польские проблемы не играют главной роли (рядовой читатель может не обращать внимания на то, что он упоминает о Польше). Позитивных сообщений крайне мало, и если они появляются, они стремятся показать другой объект в негативном свете (например, Европейский Союз в контексте иммигрантов или Украина в контексте так называемого поклонения государственному флагу).

Российские нарративы, которые бьют по имиджу Польши и поляков, чаще всего создаются в форме реакции на заявления или действия политиков и других общественных деятелей. В этой ситуации представляется крайне важным, чтобы лица, принимающие решения в Польше, предпринимали взвешенные действия (особенно это касается заявлений или записей в социальных сетях). Важно, чтобы лица, принимающие решения, и другие лица, которых российская сторона могла рассматривать в качестве представителей структур польского государства, знали о сложности российской информационной деятельности. Крайне важно, чтобы люди, чьи действия могут быть использованы для создания негативного имиджа Республики Польша в России (что частично приводит к обесценению имиджа Польши в других странах), знали, что их спорная запись, размещенная на страницах социальной сети, может стать ссылкой в кампании дезинформация. Стоит также сосредоточиться на анализе точек зрения, которые россияне считают чувствительными к нашему обществу (таких как Волынская резня, пакт Молотова-Риббентропа) и на анализе точек,

чувствительных к Кремлю и российскому обществу. Приоритет должен заключаться в том, чтобы подготовить польский государственный аппарат к проведению сбалансированных, но решительных ответных действий на удары, нанесенные этим чувствительным пунктам, и подготовить сценарии наступательных ответных действий.

Fundacja Centrum Analiz Propagandy i Dezinformacji
ul. Chmielna 2/31 | 00-020 Warszawa | Polska

capd.pl

fundacja@capd.pl

fb.com/capdpl

[@Fundacja_CAPD](https://twitter.com/Fundacja_CAPD)